

Svindone perdegė saugikliai, ir pietvakarių tinklas sustojo. Iš monitorių Paddingtone dingo išvykimo laikai, vietoje jų pasirodė užrašas „Vėluoja“, o uždelsti traukiniai užtvindė peronus; salėje aplink lagaminus būriavosi nelaimingi keliautojai, o patyrę nuolatiniai keleiviai rinkosi bare arba skambino namo su geležiniais alibi, prieš susitikdami su meilužėmis mieste. Už trisdešimt šešių minučių nuo Londono greitasis traukinys į Vusterį lėtai sustojo nuošaliame bėgių ruože su vaizdu į Temzę. Upės paviršiuje atsispindėjo gyvenamųjų laivų žibintai, apšviesdami porą baidarių, kurios Dikiui Bou dingo iš akių, vos jam spėjus jas įžiūrėti: dvi trapios greitaeigės valtėlės, vėsų kovo vakarą skrodžiančios vandenį.

Keleiviai iš visų pusių bambėjo, tikrino laikrodžius, skambino telefonais. Įsijausdamas į vaidmenį, Dikis Bou apmaudžiai caktelėjo liežuviu. Tačiau laikrodžio jis nenešiojo ir neturėjo kam paskambinti. Jis važiavo be bilieto, nežinodamas kur.

Už trijų eilių sėdintis objektas krapštėsi savo portfelyje.

Sušnypštė vidinio ryšio garsiakalbiai.

— Kalba traukinio vadovas. Apgailestauju, bet turiu jums pranešti, kad tęsti kelionės nebegalime dėl bėgių įrangos gedimo netoli Svindono. Šiuo metu mes...

Pasigirdo traškesys, ir balsas nutilo, nors iš kaimyninių vagonų toliau silpnai girdėjosi transliuojamas pranešimas. Paskui vėl aiškiai nuskambėjo:

— ... sugrišime į Redingą, kur autobusai jus nuveš...

Pranešimas buvo sutiktas bendromis pasipiktinimo dejonėmis ir gausiais keiksmiais, bet didžiausią įspūdį Dikiui Bou padarė staigus visų pasirengimas veikti. Pranešimas dar nesibaigė, o žmonės jau vilkosi paltus, vėrė nešiojamuosius kompiuterius, segė krepšius ir kilo iš savo vietų. Traukinys pajudėjo, upė ėmė tekėti priešinga kryptimi, kol vėl pasirodė Redingo stotis.

Keleiviams išsilaipinus sausakimšuose peronuose, kilo chaosas — niekas nežinojo, kur eiti. Nežinojo ir Dikis Bou, bet jį labiau domino objektas, kuris beregint pranyko žmonių jūroje. Tačiau Dikis buvo pernelyg patyręs, kad pasiduotų panikai. Sugrįžo seni įgūdžiai. Tarsi niekad nė nebūtų palikęs Šnipų žvėryno.

Tiktai anuomet jis būtų susiradęs kokį kampą ir surūkęs cigarete. Čionai to padaryti nebuvo įmanoma, todėl viduje maudė nikotino alkis, o šlaunį staiga persmelkė aštrus skausmas, tarsi įgėlus vapsvai — toks tikras, kad jis net aiktelėjo. Sugriebdamas už tos vietos, pirmiausia ranka prisilietė prie kažkokio portfelio kampo, paskui prie šlykščios, slidžios kažkieno skėčio drėgmės. Mirtini ginklai, pagalvojo jis. Tie biurų klerkai nešiojasi mirtinus ginklus.

Minia jį stūmė pirmyn, priešintis nebuvo prasmės, bet netikėtai viskas stojo į savo vietas, nes jam vėl pavyko užmegzti regimą kontaktą: skrybėle prisidengęs pliką galvą, po pažastimi pasikišęs portfelį, objektas stovėjo prie eskalatoriaus, vedančio pėsčiųjų tilto link. Dikis prasibrovė pro pavargusių keliautojų spūstį ir, judančiais laiptais pakilęs į viršų, pasidavė į kampą. Pagrindinis išėjimas iš stoties vedė per šį tiltą. Jis spėjo, kad būtent juo visi ir eis, išgirdę pranešimą apie pakaitinius autobusus.

Jis užsimerkė. Diena buvo ne iš eilinių. Įprastai tokiu laiku, šiek tiek po pusės septintos vakaro, visi aštrūs kampai jau būdavo nugludinti: jis atsikeldavo apie vidurdienį, po penkių valandų neramaus miego. Juoda kava ir cigaretė savo kambaryje. Jei reikia — dušas. Tada „Žvaigždės“ baras, kur bokalas „Guinness“

alaus su šlakeliu viskio arba atgaivindavo, arba perspėdavo, kad kieto maisto reiktų dar privengti. Įtemptos darbo dienos seniai liko praeityje. Anuomet pasitaikydavo ir nesmagių akimirkų: įkaušęs vienuoles supainiodavo su keksėmis, o policininkus — su draugais; blaiviomis akimis susitikdavo su buvusių žmonių žvilgsniu, tačiau neišsiduodavo pažinęs, o jos tik atsidusdavo iš palengvėjimo. Prasti laikai.

Bet netgi tada nepasitaikė, kad pro jį būtų praslydęs tikrų tikriausias Maskvos agentas ir savo ruožtu nesumojęs, kas jis per vienas.

Dikis pajuto sujudimą: pranešimas apie autobusus visus paskubino per pėsčiųjų tiltą. Jis palaukė prie monitoriaus, kol objektas praėjo pro šalį, tada leidosi nešamas į priekį su trimis šiltais kūnais tarp jo ir objekto. Pernelyg arti, tačiau minios choreografijos iš anksto neatspėsi.

O ši minia nebuvo iš linksmyjų. Pro užtvarus prasibrovę žmonės kamantinėjo stoties darbuotojus, kurie juos tai ramino, tai ginčijosi, tai rodė į išėjimus. Lauke juos pasitiko tamsi drėgmė. Autobusų nebuvo. Minia plūstelėjo per visą aikštelę. Įspraustas į jos glėbį, Dikis Bou nenuleido akių nuo objekto, ramiai sau stovinčio ir laukiančio.

Nutrūkusi kelionė*, pagalvojo Dikis. Šioje veiklos srityje viską statai ant kortos, — jis pamiršo, kad jau nebedirba šioje srityje, — ir objektas visas kortas jau bus suskaičiavęs dar prieš išlipdamas iš traukinio: plauks pasroviui, nekels triukšmo, kelionę tęs bet kokiomis priemonėmis. Kur jis keliauja, Dikis visiškai nenutuokė. Traukinys važiavo į Vusterį, bet pakeliui dažnai sustodamas. Objektas galėjo išlipti bet kur. Dikis žinojo tik tiek, kad ir jis ten išlips.

* Angl. *An interrupted journey* — aliuzija į britų mistinį trilerį tokiu pavadinimu (1949, rež. Danielis Birtas). (*Čia ir toliau — vert. past.*)

Iš už kampo pasirodė trys autobusai. Minia įsitempė, metėsi į priekį, objektas skrodė žmonių masę it ledlaužis Arkties ledyną, o Dikis slydo tarpekliais jo pralaužtu keliu. Kažkas bandė šaukti nurodymus, bet pristigo balso, ir netrukus šauklį suvis užgožė jo negirdinčių žmonių niurzgėjimas.

Bet objektas žinojo, kas ir kaip. Jis patraukė prie trečio autobuso, Dikis per sąmyšį nusekė jam iš paskos ir įlipo į tą patį. Bilieto niekas neprašė. Dikis nuėjo į autobuso galą, iš kurio galėjo stebėti objektą, sėdintį per dvi eiles priešais jį. Dikis atsišolė ir leido sau užsimerkti. Per kiekvieną operaciją pasitaikydavo ramybės valandėlė. Jai stojus, užmerki akis ir skaičiuoji kozirius. Namai liko toli, su savimi turėjo apie šešiolika svarų. Norėjosi ko nors stipresnio, bet teks palaukti. Kita vertus, jis buvo čia ir dabar, ir nė nenutuokė, kaip jam viso šito reikėjo: išties gyventi, o ne plaukti pasroviui nuolat apsvaigusiam.

Būtent tą jis ir darė, kai pastebėjo objektą. Tiesiog ten — „Žvaigždėje“. Civilis būtų išsižiojęs iš nuostabos: kas per *velnias*? O profesionalas, net ir seniai išėjęs iš apyvartos, dirstelėjo į laikrodį, vienu mauku ištuštino bokalą, sulankstė *Post* ir išėjo. Paskui lūkuriavo prie lažybų punkto už kelių namų nuo baro ir stengėsi prisiminti, kada pastarąjį kartą matė tą veidą ir kokioje kompanijoje. Anuomet objektas buvo vienas iš antraeilių veikėjų. Anuomet jis rankoje laikė butelį ir jo turinį pylė tiesiai į priverstinai pražiodytą Dikio burną; grynai epizodinis, bežodis vaidmuo. Anaipol ne dėl jo Dikiui per nugarą nubėgo pagaugai... Po dešimties minučių senasis banditas išėjo iš baro, ir Dikis žengė jam iš paskos — Dikis, kuris būtų sugebėjęs ir šešką per mišką nusekti, tad ką jau kalbėti apie užsilikusią šmėklą. Tolimos praeities atgarsį. Šnipų žvėryno aidą.

(Berlyno, jeigu klausiate. Šnipų žvėrynu vadino Berlyną, kai vos tik atrakinus narvus išsigandusios padugnės pasipylė lyg vabalai iš apversto kelmo. Bent du kartus per dieną į duris pasibels-

davo koks nors šalto prakaito išpiltas tariamas žvalgybos šaltinis, tvirtinantis, kad kartoninėje dėžėje atnešė neįkainojamų turtų: slaptų duomenų apie krašto gynybą, raketų pajėgumus, mirtinas paslaptis... Ir vis dėlto, nepaisant viso šito šurmulio, ant ką tik išardytos Sienos išryškėjo likimo ženklai: visų praeitis išnyko kaip dūmas, o kartu — ir Dikio Bou ateitis. *Ačiū, drauguži. Deja, bet tavo, hm, įgūdžių jau nebereikia... Pensija? Kokia dar pensija?* Taigi, suprantama, jis grįžo į Londoną.)

Vairuotojas kažką sušuko, bet Dikis neišgirdo. Šnypsdamos užsidarė autobuso durys ir dukart pyptelėjo signalas, atsisveikindamas su laukiančiais autobusais. Dikis pasitrynė šlaunį, kur jį užkliudė portfelio kraštas ar skėčio galiukas, ir susimąstė apie gyvenimo vingius, netikėtas vietas, į kurias jie nuveda. Pavyzdžiui, iš Soho gatvės į metro ir vėl laukan, į Paddingtoną, į traukinį, tada į šį autobusą. Tiesa, vis dar neaišku, ar šie vingiai reiškė sėkmę, ar atvirkščiai.

Užgeso šviesos, ir autobusas trumpam virto klajojančiu šešėliu. Tada keleiviai įsijungė skaitymo lemputes, mėlynai nušvito nešiojamieji kompiuteriai, o rankos šmėkliškai baltavo nuo „iPhone“ ekranų. Dikis išsitraukė iš kišenės savo telefoną, bet jokių pranešimų ten nebuvo. Niekada jų nebūdavo. Slinkdamas adresatų sąrašu nusistebėjo jo trumpumu. Už dviejų eilių priešais sėdintis objektas susuko laikraštį į ritinį, įsikišo sau tarp kelių ir pasikabino ant jo skrybėlę. Galbūt užsnūdo.

Redingas tolo. Už autobuso lango driekėsi tamsus užmiesčio kraštovaizdis. Kiek tolėliau raudonai švietė Didkoto šiluminės jėgainės kamino šviesos, bet aušinimo bokštų nesimatė.

Dikis suspaudė rankoje mobilųjį tarsi granatą. Nykščiu braukdamas per klaviatūrą apčiuopė mažytį iškilimą ant vidurinio mygtuko, leidžiantį susiorientuoti tamsoje. Tačiau Dikio pranešimų niekas nelaukė. Dikis buvo atgyvena. Pasaulis pasikeitė, be to, ką jis galėjo pasakyti? Kad pamatė veidą iš praeties

ir nusekė jam iš paskos? Kam būtų rūpėję? Pasaulis pasikeitė. Ir paliko jį toli už savęs.

Šiais laikais atleidimai vyko švelniau. Dikis retkarčiais nugarisdavo gandy Soho užkaboriuose, jog dabar net ir didžiausi netikėliai gaudavo šansą. Tarnybą, kaip ir visus kitus, varžė taisyklės ir nuostatai: atleisk bevertį iš darbo, ir jis tave paduos į teismą už beverčių žmonių diskriminaciją. Todėl Tarnyba visus tokius beverčius suvarė į kažkokią Dievo pamirštą skylę ir užvertė popierizmu bei tyčiniu administraciniu priekabiavimu, kad jie savo noru išeitų iš darbo. Juos vadino lėtais arkliais arba kuiniais. Žiopliais. Neišmanėliais. Vadinamieji kuinai priklausė Džeksonui Lamui, kurį Dikis žinojo dar iš Šnipų žvėryno.

Telefonas supypsėjo, bet įspėdamas ne apie gautą pranešimą, o kad baigia išsikrauti baterija.

Dikis gerai pažinojo tą jausmą. Pasakyti jis neturėjo ką. Dėmesys pakriko, susitelkė į kažką kitką. Dūzgė nešiojamieji kompiuteriai, šnabzdėjo mobilieji telefonai, o Dikis buvo praradęs balsą. Netgi praradęs jėgas pajudėti, įstengė tik vos ne vos lankstyti pirštus. Nykščiu braukė per mažytį vidurinio klavišo kauburėlį: *brūkšt, brūkšt*.

Reikėjo perduoti svarbią žinią, bet Dikis nežinojo, kokia ji turėtų būti ir kam ją perduoti. Kelias prašviesėjimo akimirkas pasijuto šiltos, drėgnos bendruomenės dalimi, kvėpuojantis tuo pačiu oru, girdintis tą pačią melodiją. Bet ir ši išsprūdo iš sąmonės, išblėso. Viskas išbluko, išskyrus vaizdą pro langą. Juodos kraštovaizdžio klostės ritosi viena po kitos, nusėtos šviesos taškeliiais, tarsi blizgučiais nusagstytas šalikas. Paskui šviesos susiliejo ir pritemo, paskutinį sykį apsitraukė tamsuma, ir naktyje liko tik autobusas, mirtinguosius vežantis į Oksfordą, kur galiausiai lietui atiduos viena siela mažiau nei paėmė.

PIRMA DALIS

JUODOSIOS GULBĖS

2

Dabar, kai Oldersgeito gatvėje Londono Finsberio rajone pagaliau baigėsi kelio darbai, ši vieta tapo gerokai ramesnė. Ne tokia, kurioje norėtum surengti pikniką, bet ji jau neprimena ką tik įvykusios eismo nelaimės. Gatvės pulsas normalizavosi, ir nors triukšmas vis dar didžiulis, jos nebedrebina pneumatiniai gražtai, tad retkarčiais galima išgirsti gatvės muzikos nuotrupas: automobilių giesmes, taksi švilpavimą. Vietiniai nustebę žiūri į nevaržomai judantį eismą. Kitados keliaujant autobusu būtų praverbę įsimesti sumuštinį, o dabar, bandydamas pereiti gatvę, gali sugaišti ištisą pusvalandį.

Galbūt čia tas atvejis, kai miesto džiunglės susigražina tai, kas joms priklauso, o jei gerai įsižiūrėsi, bet kokiose džiunglėse pamatysi jų fauną. Kartą čia pastebėta lapė, vidury baltos dienos tursenanti iš Baltojo Liūto skersgatvio į Barbikano menų centrą — tarp komplekso gėlynų ir fontanų ten galima rasti ir paukščių, ir žiurkių. Ten, kur virš stovinčio vandens palinkusios medžių ir krūmų šakos, slepiasi varlės. Sutemus ima nardyt šikšnosparniai. Tad niekas nustebs, jei nuo Barbikano centro vieno iš bokštų mums prieš akis nušoks katė, sustings ant plytų grindinio ir nepasukdama galvos, kaip tiktai katės temoka, apsidairys į visas puses. Katė — Siamo veislės. Šviesi, trumpaplaukė, siauraakė, liekna ir liauna; kaip ir visi jos gentainiai galinti prasmukti pro bet kokį plyšelį — ar tai būtų vos ne vos paviros durys, ar bemaž uždaras langas. Sustingsta ji tik akimirką. Ir tuojau pat pradingsta.

Ši katė juda skvarbiai kaip gandas: per pėsčiųjų tiltą, paskui laiptais žemyn per stotį ir į gatvę. Prastesnė katė, prieš kirsdama šalutinį kelią, gal palauktų, bet ne mūsiškė. Pasikliaudama instinktais, ausimis ir greičiu, ji jau ant šaligatvio kitoje gatvės pusėje, furgono vairuotojui nespėjus baigti stabdyti. Ir staiga jos nelieka — arba taip tik atrodo. Vairuotojas piktai žvalgosi, bet mato tik juodas duris dulkinoje nišoje tarp laikraščių krautuvėlės ir kinų restorano, jų priešistorinį juodų dažų sluoksnį, aptaškytą gatvės purvu, ant slenksčio — pageltusį pieno butelį. O katės — nė ženklo.

Ji, aišku, prasmuko už pastato. Pro priekines duris į Pelkyną niekas neina. Jo įnamiai per apleistą skersgatvį žengia į purviną vidinį kiemą tarp apipelijusių sienų, tada pro duris, kurias rytais paprastai tenka gerokai paspardyti, kai dėl drėgmės, šalčio ar karščio jos iškrypsta. Tačiau mūsų katės letenėlės pernelyg subtilios, kad reikėtų pasitelkti jėgą, taigi pro duris ji praslysta akimirksniu ir, staigiai pasukusi, laiptais pakyla iki poros kabinetų. Pirmo aukšto patalpos priklauso kaimynams: kinų restoranėliui „Naujoji imperija“ ir krautuvelei, kad ir kaip ji vadintųsi šiemet. Tačiau čia, antrame aukšte, darbuojasi Roderikas Ho; jo kabinetas virtęs elektronikos džiuŕglėmis: kampuose susisuko lizdus nebenaudojamos klaviatūros, o nuo monitorių be užpakalinių gaubtų tarsi paleistos žarnos kybo ryškiaspalvių laidų kilpos. Švino spalvos knygų lentynos užverstos programinės įrangos instrukcijomis, kabelių vijomis ir batų dėžėmis, veikiausiai pilnomis keistų formų metalinių detalių, o šalia rašomojo stalo siūbuoja kartoninis bokštas iš mėgstamiausios programišių statybinės medžiagos — tuščių dėžių nuo picų. Žodžiu, visko daug.

Bet kai mūsų katė įkiša galvą pro duris, kabinete mato tik Ho. Vaikinas čia dirba vienas, ir jam taip patinka, nes kitų žmonių jis nemėgsta ir niekada nesusimąsto, kad ir kiti gali jo ne-

mėgti. Ir nors Luiza Gaj spėja, kad Ho greičiausiai yra kažkur autizmo spektro dešinėje, Minas Harperis paprastai atkerta, jog jis ir mulkių skalėje užima svarbią poziciją. Tad nenuostabu: jei Ho būtų pastebėjęs mūsų katę, į ją būtų sviedęs kolos skardinę ir smarkiai nusivylęs, jog nepataikė. Mat Roderikas Ho nesuvokia ir šito: taiklesnis jis tuomet, kai jo taikinyš nejudą. Mesdamas skardinę į šiukšlinę, stovinčią kitame kabineto gale, jis retai kada prašauna pro šalį, bet yra žinoma, jog nepataiko taikiniui esant arčiau.

Taigi mūsų katė, gyva ir sveika, pasišalina ir pasuka į gretimą kabinetą. Jame du naujokai, į Pelkyną atidanginti visai neseniai: vienas baltos, kitas juodos spalvos; viena moteriškosios, kitas vyriškosios lyties. Tokie švieži, kad netgi jų vardų dar niekas nežino; abudu sugluminti lankytojos. Ar katė nuolatinė šios įstaigos įnamė? Dar vienas, taip sakant, kolega kuinas? O gal šitaip mėgina juos tikrinti? Kol jiedu sutrikę žvilgčioja vienas į kitą, akimirksnį suvienyti bendro sumišimo, mūsų katė pasitraukia ir laiptais užliuoksi į viršų, kur jos laukia dar du kabinetai.

Pirmajame sėdi Minas Harperis su Luiza Gaj, ir jeigu Minas Harperis su Luiza Gaj būtų dėmesingi ir katę pastebėtų, ją iki išprotėjimo užniurkytų. Luiza atsiklauptų ant kelių, paimtų katę ant rankų ir prispaustų prie savo ganėtinai įspūdingų krūtų. Bet čia jau nuklystame į Mino kompetencijos sritį: nei per mažos, nei per didelės tos krūtys — kaip tik tokios, kokios ir turėtų būti. O pats Minas, jei tik įstengtų nuvyti mintis apie Luizos papus, grubiai vyriškai čiuptų katę už sprando, kilstelėtų aukštyn ir gerai išžiūrėtų jai į akis; tuomet jie vienas kitame atpažintų katiniškas savybes — ne pūkuotą švelnumą, o naktinę graciją, gebėjimą judėti tamsoje ir plėšrūnišką įjunkį, slypintį po katiniškomis dienomis.

Tiek Minas, tiek Luiza pasiguostų, kad neturi pieno, bet nė vienas neitų jo ieškoti — užtektų suprasti vienas kito gerašir-

diškus ketinimus. Taigi mūsų katė, prieš palikdama jų kabinetą, paliktų savo ženklą ant kilimėlio prie durų — ir visai pelnytai.

O tada nukeliautų į Riverio Kartraito kabinetą. Kad ir kaip tyliai, nepastebimai mūsų katė peržengtų šį slenkstį, beje, kaip ir visus kitus, jos atsargumo neužtektų. Riveris Kartraitas, šviesių plaukų, blyškios odos jaunuolis su nedideliu apgamu virš lūpos, iškart mestų visus savo darbus — popierinius ar skaitmeninius, reikalaujančius daugiau mąstymo nei veiksmo, o tai greičiausiai paaiškina kabinete tvyrančią įtampą, — ir nemirksėdamas žiūrėtų katei į akis, kol ji pati nusisuktų, sutrikdyta tokio tiesmuko dėmesio. Kartraitas negalvotų apie jokią pieną. Jo protas imtų analizuoti katės veiksmus: pro kiek durų jai pavyko prasmukti, ligi pasiekė jo kabinetą, kas ją išvis atviliojo į Pelkyną, koks motyvas ją čionai atginė? Tačiau kol jis apie tai svarstytų, mūsų katė tyliai dingtų ir laiptais pakiltų į viršutinį aukštą, ieškodama ne tokio griežto vertinimo.

Ten ji rastų pirmąjį iš paskutinių dviejų kabinetų: čia įžengti jaučiau, nes čia dirba Katerina Standiš. O Katerina Standiš žino, kaip elgtis su katėmis. Katerina Standiš kates ignoruoja. Katės arba ką nors papildo, arba pakeičia; Katerina Standiš tokiems reikalams laiko neturi. Vieną katę nuo dviejų skiria tik mažas žingsnelis, o vienišai moteriai ant penkiasdešimtmečio slenkščio dviejų kačių globa tolygi pripažinimui, kad jos gyvenimas baigtas. Katerina Standiš gyvenime patyrė ne vieną kraupų išbandymą, bet visus juos atlaikė ir ateity pasiduoti neketina. Taigi mūsų katė čia gali įsitaisyti visai patogiai, bet kad ir kaip ji meilikautų, kad ir kaip apsimestinai droviai apsvyniotų apie Katerinos blauzdas, jokių skanėstų negautų: niekas jokių sardinių, nusausintų servertėle, prie nosies nekištų, grietinėlės į lėkštutę nejpiltų. Kadangi nė viena save gerbianti katė nepakenčia būti negarbstoma ir nešlovinama, tai ir mūsų oriai paliktų šį kabinetą ir pasuktų prie kaimyninių durų...

... į Džeksono Lamo irštą, kurioje lubos nuožulnios, langą dengia žaliuzės ir vienintelę blausią šviesą skleidžia stalinė lempa ant telefonų knygų krūvos. Oras čia sunkus nuo šuns uoslei geidžiamos svajonės: išsineštinio maisto, patalpoje draudžiamų rūkalų, senų bezdalų ir nudūkusio alaus, tačiau laiko gilintis į detales nebūtų, nes Džeksonas Lamas, nors įspūdingo stoto, juda stebėtinai greitai, na, jei turi tokį norą, ir patikėkite: į kabinetą įslinkus sušiktai katei, jam tokio noro būtų per akis. Jis per akimirką sugriebtų mūsų katę už gerklės, atitrauktų žaliuzes, praverėtų langą ir išmestų gatvėn, kur ji, kaip tvirtina gandai ir mokslas, neabejotinai nusileistų ant keturių kojų, bet taip pat neabejotinai priešais važiuojantį automobilį, nes apie atnaujintą transporto eismą Oldersgeito gatvėje jau minėjome. Duslus trenksmas ir skardus stabdžių cypimas greičiausiai atsklistų iki pat viršaus, tačiau Lamas tuo metu jau būtų uždaręs langą, atsilošęs kėdėje, užmerkęs akis ir sunėręs ant pilvo dešrelių pavidalo pirštus.

Mūsų katei išties pasisekė, kad ji tikrai įsivaizduojama, antraip būtų sulaukusi žiaurios pabaigos. Pasisekė dvigubai, nes taip jau atsitiko, jog šį konkretų rytą dedasi kai kas beveik neįmanoma: Džeksonas Lamas nedrybso prie savo darbo stalo, neslankioja po virtuvę, knaibydamas pavaldinių maistą; jis netgi nesliūkina laiptais aukštyn žemyn bauginamai tyliai žingsniu, kuriuo moka judėti vos tik panorėjęs. Jis nestuksena į grindis, kitaip tariant, Riverio Kartraito lubas, norėdamas įvertinti, per kiek laiko Kartraitas užlips iki jo kabineto, ir neignoruoja Katerinos Standiš, kai ši atneša dar vieną užsąkytą ataskaitą, tokią beprasmišką, jog jis ją jau būna pamiršęs. Trumpai tariant, jo čia nėra.

Ir niekas Pelkyne neturi žalio supratimo, kur jis.

O iš tikro Džeksonas Lamas buvo Oksforde ir puoselėjo naujutėlaitę idėją, kurią ketino pristatyti kostiumuočiams Regento

parke. Naujoji Lamo idėja buvo tokia: užuot siuntus žalius naujokus į brangiai atsieinančius kvotos ištvėmės kursus slaptose vietelėse prie Velso sienos, geriau juos nusiųsti į Oksfordo geležinkelio stotį ir supažindinti su čionykščio personalo darbu. Kad ir kokius mokymus šie darbuotojai buvo išėję, visi iki vieno buvo tapę konfidencialumo meistrais.

— Jūs čia dirbate, ar ne?

— Sere?

— Ar dirbote praėjusio antradienio vakarą?

— Pagalbos telefono numeris nurodytas visuose skelbimuose, sere. Jei turite nusiskundimų...

— Nusiskundimų neturiu, — atsakė Lamas, — tik noriu žinoti, ar dirbote praėjusio antradienio vakarą.

— O kodėl norite žinoti, sere?

Lamas jau tris kartus atsimušė į tylos sieną. Ketvirtas apklausiamasis buvo neaukštas vyriškis sulaižytais plaukais ir žilais ūsais, kurie kartkartėmis savaimė suvirpėdavo. Jis priminė šešką su uniforma. Lamas būtų mielai jį sugriebęs už užpakalinių kojų ir sušėręs it botagu, bet netoliese sukinėjosi policininkas.

— Tarkime, jog tai svarbu.

Suprantama, Lamas turėjo tapatybės dokumentą su agentūriniu pseudonimu, bet nereikia būti žvejui, kad žinotum, jog prieš užmetant meškerę nedera į tvenkinį mėtyti akmenų. Jei kas paskambintų dokumente nurodytu numeriu, Regento parke naudėtų varpai ir švilpukai. Lamas tikrai nenorėjo, kad kostiumuočiai imtų klausinėti, ką jis įsivaizduoja darantis, nes ir pats nebuvo tikras, ką įsivaizduoja darantis, o šia informacija jis jokiū būdu neketino dalintis.

— Labai svarbu, — pridūrė ir patapšnojo per lietpalčio atlapą.

Iš vidinės kišenės kyšojo piniginė, o iš jos — dvidešimties svarų banknotas.

— O!

— Vadinasi, dirbote.

— Suprantate, sere, turime būti atsargūs, kai žmonės klausinėja apie pagrindinius transporto mazgus.

Gera žinoti, pagalvojo Džeksonas Lamas, kad į šį transporto mazgą besikėsinantys teroristai susidurtų su neįveikiama gynybos linija. Nebent pamojuotų keliais banknotais.

— Praėjusį antradienį, — tarė jis, — čia buvo kilęs kažkoks chaosas.

Bet vyriškis jau purtė galvą:

— Tik ne pas mus, sere. Pas mus viskas veikė kaip reikiant.

— Viskas kaip reikiant, tik traukiniai nevažiavo.

— Traukiniai čia važiavo. Problema buvo kitur.

— Aišku. — Lamas jau seniai su kuo nors palaikė tokį ilgą pokalbį apsieidamas be keiksmažodžių. Lėti arkliai būtų apstulbę, išskyrus naujokus, kurie įtartų kažkokią klastą. — Kad ir kur buvo problema, autobusai žmones čia vežė iš Redingo. Nes traukiniai nevažiavo.

Šeškas suraukė antakius, bet išvydęs landą, galinčią užbaigti šią klausimų seriją, paskutinėje atkarpoje padidino greitį.

— Taip, sere. Pakaitiniai autobusai.

— Iš kur jie atvažiavo?

— Šiuo konkrečiu atveju, sere, manyčiau, kad jie atvyko iš Redingo.

Žinoma, kad iš ten, po velnių. Džeksonas Lamas atsiduso ir išsitraukė cigaretes.

— Čia rūkyti negalima, sere.

Lamas vieną užsikišo už ausies.

— Kada kitas traukinys į Redingą?

— Po penkių minučių, sere.

Kriuktelėjęs kažką panašaus į padėką, Lamas pasuko bilietų kontrolės užtvarų link.

— Sere?

Lamas atsisuko.

Nenuleisdamas akių nuo Lamo lietaipalčio atlapo, šeškas patrynė nykštį ir smilių.

— Ką?

— Maniau, kad jūs norėjote...

— Atsidėkoti?

— Taip.

— Ką gi, atsidėkodamas jums duosiu patarimą. — Lamas pirštu palietė savo nosį. — Jei turite nusiskundimų, pagalbos numeris nurodytas ant visų skelbimų.

Tada nuėjo į peroną laukti savo traukinio.

Oldersgeito gatvėje, antro aukšto kabinete, du nauji kuinai vienas kitą košė akimis. Jie abu čia atvyko prieš mėnesį, per tą patį dviejų savaitių laikotarpį, abu ištremti iš Regento parko — Tarnybos moralinių ir dvasinių vertybių bastiono. Visiems yra žinoma, kad Pelkynas (ne, tai nėra oficialus jo pavadinamas, tiesą sakant, oficialaus pavadinimo jis apskritai neturi) laikomas sąvartynu: paskyrimas į čia paprastai būdavo laikinas, nes paskirtieji dažniausiai netrukdamo išeiti iš darbo savo noru. Būtent dėl to juos čia ir pasiūsdavo: kad prasižengėliams virš galvų įsižiebtų nuoroda IŠĖ-JIMAS. Juos vadino lėtais arkliais. Pelkyno kuiniais. Pavadinimas kilęs iš kažkokio anekdoto, kurio ištakos bemaž pamirštos.

Šis dvejetas — dabar jau turintys vardus: Markusas Longridžas ir Širlė Dander — ankstesnėse inkarnacijose vienas kitą pažinojo iš matymo, tačiau Regento parke darbas organizuojamas griežtai atskirai, taigi Operacijų ir Ryšių skyrių darbuotojai tarsi skirtingų rūšių žuvys plaukiojo skirtinguose tuntuose. Todėl dabar, kaip būdinga naujokams, jie įtariai žvelgė ir vienas į kitą, ir į senbuvius. Vis dėlto Tarnybos pasaulis palyginti mažas, ir gandai

ji neretai apskriedavo dukart, dar nespėjus eilinės griūties dul-
kėms nusėsti. Vadinasi, Markusas Longridžas (maždaug ketu-
riiasdešimt penkerių, juodaodis, užaugęs pietų Londone, išėvių iš
Karibų salų šeimoje) žinojo, kaip Širlė Dander išlėkė iš Regento
parko Ryšių skyriaus, o Dander, dvidešimties su trupučiu, panė-
šinti į Viduržemio jūros regiono gyventoją (prosenelė škotė, karo
belaisvių stovyklos kaimynystė, dienai išleistas internuotas italas),
buvo girdėjusi gandų apie tai, kad Longridžas po kažkokio nervi-
nio sutrikimo turėjo lankyti privalomas psichologo konsultacijas,
bet nei vienas, nei kitas apie tai nesikalbėjo, o tiksliau — nesi-
kalbėjo apie nieką. Jų dienos buvo užpildytos bendrabūvio biure
rutinos ir lėtai gėstančios vilties.

Pirmąjį žingsnį žengė Markusas, ištardamas vieną žodį:

— Taigi.

Buvo vėlyvas rytas. Londono oras išgyveno šizoidinius prie-
puolius: ūmūs saulės spinduliai nutvieksdavo purvinus langus,
ūmai prapliupęs lietus nepajėgdavo jų nuplauti.

— Taigi — ką?

— Taigi, mes čia.

Širlė Dander laukė, kol persikraus jos kompiuteris. Dar
kartą. Veidų atpažinimo programa lygino vaizdo fragmentus,
nugriebtus iš stebėjimo kamerų įrašų per protesto mitingus, su
įtariamų džihadistų fotorobotais, t. y. neva egzistuojančių džiha-
distų, kuriems suteikti kodiniai vardai ir visa kita, tačiau duo-
menys apie juos galėjo remtis vien tik gandais, kilusiais iš ne-
kompetentingo žvalgybos darbo. Nors pati programa dvejų metų
senumo, ji ne tokia atgyvenusi kaip Širlės kompiuteris, kuriam
nepatiko keliama reikalavimai, ir vien šįryt savo nepasitenkinimą
jis išreiškė trejetą kartų.

Nepakeldama akių ji tarė:

— Bandai kabinti?

— Nedrįščiau.

— Nepatarčiau.

— Girdėjau.

— Taigi.

Beveik minutę jie daugiau nieko nebesakė. Širlė juto, kaip ant riešo tiks laikrodis, o ant stalo paviršiaus — kaip vargais negalais atsigauna kompiuteris. Išgirdo laiptais leidžiantis dvi poras kojų. Harperis ir Gaj. Kazin, kur jie eina.

— Taigi, jei nekabinu, ar galime pašnekėti?

— Apie ką?

— Apie bet ką.

Ji griežtai jį nužvelgė.

Markusas Longgridžas gūžtelėjo pečiais:

— Nori nenori, dalijamės kabinetu. Nepakenktų, jei vienas kitam galėtume pasakyti daugiau nei „uždaryk duris“.

— Niekada tau neliečiau uždaryti durų.

— Kad ir kaip ten būtų.

— Tiesą sakant, geriau jas palikti atviras. Nesijauti kaip kalėjimo kameroje.

— Gerai, — atsakė Markusas. — Matai, mes jau pradėjome kalbėtis. Daug laiko praleidai kalėjime?

— Nepradėk, gerai?

Jis vėl gūžtelėjo:

— Gerai. Bet iki darbo pabaigos dar liko daugiau nei šešios valandos. Ir dvidešimt metų iki pensijos. Jei nori, galime juos praleisti tyloje, bet vienas iš mūsų iš proto išeis, o kitas — išsikraustys.

Jis vėl palinko prie kompiuterio.

Apacioje trinktelėjo užpakalinės durys. Širlės ekranas šmėkštelėjo melsva šviesa, persigalvojo ir vėl užgeso. Po bandymo pradėti pokalbį dabar jo nebuvimas kaukė kaip priešgaisrinė signalizacija. Pulsavo jos laikrodis. Nieko nepadarysi, teks ką nors pasakyti.

- Kalbėk už save.
- Apie ką? — paklausė jis.
- Dvidešimt metų iki pensijos.
- Aišku.
- Mano atveju labiau keturiasdešimt.

Markusas linktelėjo. Nors iš veido nebuvo matyti, viduje jis triumfavo.

Užčiuopęs siūlo galą, jo nepames.

Redinge Džeksonas Lamas susirado stoties viršininką ir kreipėsi į jį užsidėjęs įnoringo, akademiškai pasipūtusio profesoriaus kaukę. Nebuvo sunku patikėti, kad Lamas dirba akademinį darbą: pečiai nusėti pleiskanomis, žalias megztinis išteptas burnos nepasiekusių užkandžių dėmėmis, iš lietpalčio rankovių kyšantys nudriskę marškinių rankogaliai. Apkūnaus sudėjimo, tikriausiai nuo užsisėdėjimo bibliotekose, retėjančiais pelenų spalvos plaukais, nubrauktais pakaušio link. Šereliai ant skruostų bylojo apie tingulį, ne apie stilingą įvaizdį. Sakydavo, kad jis panašus į Timotį Spolą*, tik su dar prastesniais dantimis.

Stoties viršininkas jį nukreipė į įmonę, kuri tiekė pakaitinius autobusus, ir po dešimties minučių Lamas vėl ėmėsi įnoringo akademiko vaidmens, šįkart su gedulo gaidėle balse.

- Mano brolis, — pasakė.
  - Ak, vaje, labai užjaučiu.
- Lamas atlaidžiai numojo ranka.
- Ne, tikrai baisu. Labai užjaučiu.
  - Daugelį metų nebendravome.
  - Dėl to tik blogiau, argi ne?

* Timothy'is Spallas (gim. 1957) — britų aktorius, dažnai atliekantis ekscentriškus antraeilius vaidmenis, kurio išskirtinis bruožas — kreivi dantys.

Lamas, šįsyk be nuomonės, sutiko:

— Taip, tikrai.

Apsiblaususiomis akimis jis tarsi prisiminė menamą vaikystės epizodą, absoliutaus broliško prisirišimo akimirką, kai nė vienas iš brolių dar nenučiuokė, kad ateitis tarp jų įkals pleištą, kad jie nebendraus pasiekę vidutinį amžių ir kad vieno iš jų gyvenimas staiga nutrūks tamsiame autobuse Oksfordšyre, kur jį ištiks...

— Širdies smūgis?

Nepajėgdamas pratarti žodžio, Lamas linktelėjo.

Autobusų parko viršininkas liūdnai papurtė galvą. Nema-lonus reikalas. Ir kliento mirtis jų autobuse — nekokia reklama. Kita vertus, bendrovė už tai neatsakinga. Be viso kito, velionis važiavo be galiojančio bilieta.

— Norėčiau...

— Taip?

— Kuriame autobuse tai įvyko? Ar dabar jis čia?

Aikštelėje stovėjo keturi autobusai, dar du — garažuose. Pa-sirodo, parko viršininkas tiksliai žinojo, kuris iš jų netyčia atliko ir katafalko funkciją. Jis stovėjo vos už dešimties metrų.

— Norėčiau šiek tiek jame pasėdėti, — pasakė Lamas, — toje vietoje, kur sėdėjo jis. Suprantate?

— Nežinau, ar...

— Ne dėl to, kad tikėčiau siela, — paaiškino Lamas, — bet nesu tikras, jog ja netikiu. Ar suprantate, ką noriu pasakyti?

— Žinoma, žinoma.

— Jei tik galėčiau atsisėsti ten, kur jis sėdėjo, kai... mirė, na...

Neįstengdamas toliau kalbėti, jis nusigręžė į mūrinę sieną, kuri juosė aikštelę, ir administracinį pastatą už jos. Pora kanadi-nių žąsų skrido upės link, gailiu gagenimu pabrėždamos Lamo sielvartą.

Bent jau taip atrodė parko viršininkui.

— Ten, — tarė jis. — Anas autobusas.

Lamas liovėsi žvalgyti dangų ir atsuko į parko viršininą nekalto dėkingumo kupinas akis.

Širlė Dander beprasmiškai pabaksnojo pieštuku į kaprizingą monitorių, tada padėjo pieštuką ant stalo ir suplerpė lūpomis.

— Ką?

— Ką turėjai omeny sakydamas, kad nedirstum? — paklausė ji.

— Nesupratau.

— Kai paklausiau, ar bandai mane kabinti, sakei, kad nedirstum.

— Girdėjau, kas atsitiko, — atsakė Markusas Longridžas.

Štai taip, pagalvojo ji. Visi girdėjo, kas atsitiko.

Širlė Dander nesiekė metro šešiasdešimties, buvo rudų akių, bronzinės odos ir putlių lūpų, kuriomis retai šypsodavosi. Plačius pečius ir plačius klubus paprastai slėpdavo po juodais drabužiais: juodais džinsais, juodais marškinėliais, juodais sportiniais bateliais. Kartą jai girdint buvo leptelėta, esą ji turinti tiek pat patrauklumo kaip betoninis eismo stulpelis, ir šitaip pasakė žinomas seksualinis nevykėlis. Tądien, kai ją perkėlė į Pelkyną, Širlė mašinėlė nusikirpo plaukus ir nuo to laiko kas savaitę juos patrupindavo.

Nekėlė abejonių, jog ji buvo tapusi manijos objektu. Tiksliau sakant, ją atkakliai vaikėsi Regento parko Ryšių skyriaus koordinatorius, nekreipdamas dėmesio, kad ji turi pastovų partnerį. Ant jos darbo stalo palikinėdavo raštelius, bet kuriuo paros laiku skambinėdavo jai ir jos vaikinui. Atsižvelgiant į persekiotojo darbo pobūdį, jis nesunkiai galėjo užtikrinti, kad šie skambučiai būtų neatsekami. O atsižvelgiant į jos darbo pobūdį, jai nebuvo sunku juos atsekti.

Žinoma, tokiems atvejams galiojo tam tikri protokolai:

skundų nagrinėjimo tvarka, numatanti išsamų „nederamo elgesio“ detalizavimą ir „nepagarbaus bendravimo“ įrodinėjimą. Tokios gairės darbuotojams, kurie per bandomąjį laikotarpį mažiausiai aštuonias savaites dalyvavo kovinėse pratybose, neturėjo didelės reikšmės. Kai vieną rytą, per naktį paskambinęs šešis sykius, jis priėjo valgykloje ir paklausė, kaip ji miegojusi, Širlė vienu tikslu smūgiu patiesė jį ant žemės.

Gal būtų išsisukusi, jei nebūtų pastačiusi jo ant kojų ir dar kartą atjungusi antru smūgiu.

Personalo skyrius padarė išvadą: problemiška. Akivaizdu, kad Širlė Dander problemiška.

Kol ji visa tai prisiminė, Markusas kalbėjo toliau:

— Visi girdėjo, kas atsitiko. kažkas man pasakojo, kad jis kojomis žemės nelietė.

— Tik po pirmo smūgio.

— Pasisekė, kad tavęs apskritai neišspyrė.

— Manai?

— Supratau, kas be ko. Tačiau sukelti muštynes pačiame Operacijų valdymo centre?.. Bičus ir už menkesnius dalykus atleisdavo.

— Bičus — gal, — atsakė ji. — Bet atleisti merginą iš darbo už tai, kad ji parklupdė savo priekabiautoją — tai jau sarmata. Ypač jei toji „mergina“ nori paduoti į teismą už seksualinį priekabiavimą. — Kabutės jos balse tiesiog aidėjo, nereikėjo nė gestikuliuoti. — Be to, turėjau pranašumą.

— Kokį pranašumą?

Ji abiem kojomis atsispyrė nuo stalo, ir kėdės kojos sucypė slinkdamos grindimis.

— Kam tau žinoti?

— Tik šiaip sau klausiu.

— Dėl „šiaip sau“ per daug esi smalsus.

— Na, — atsakė Markusas, — koks pokalbis be smalsumo?